

Lõpetatud ja lõpetamata tegevus

Nimetav, omastav ja osastav

Täiendõpe

**В русском языке
законченность и
незаконченность действия
выражает глагол**

- **Я читаю книгу. Что делаю?**
- **Я прочитал книгу. Что сделал?**
- собирать/собрать-korjama
- давать/ дать-andma
- наливать /налить-valama
- брать/ взять- andma

Lõpetatud ja lõpetamata tegevus

- В эстонском языке законченность действия выражает существительное, которое к этому глаголу относится (те дополнение-sihitis)

Lõpetatud tegevust väljendab Omastav (ainsuses) ja Nimetav (mitmuses)-**полное дополнение** (täissihitis)

- 1) Действие закончено
- 2) Объект действия представляет собой нечто определенное по количеству.

Lõpetamata tegevust väljendab Osastav (osasihitis-частичное дополнение)

- 1) Действие неоднократное те повторяющееся
- 2) Нерезультативное
- 3) Объект действия представляет собой нечто неопределенное (не знаем точного кол-ва)

See, kas kasutada lauses täis- või osasihitist, sõltub:

- 1) tegevuse tulemuslikkusest (kas tegevus on juba lõpuni viidud või võib see tulevikus lõpuni jõuda);
- 2) sihitise enda laadist (kas sihitis märgib osa või tervikut).

Täissihitist (ainsuse genitiivis ja ainsuse ning mitmuse nominatiivis) kasutatakse, kui tegevus on olnud või saab olema tulemuslik ja sihitis märgib tervikut (asja, kindlat kogust või hulka).

eile

täna

homme

**lõpetamata tegevus= osasihitis (частичное
дополнение)**

Osastav (ainsus)

*Ma lugesein seda raamatut.
Ma ei lugenud seda
raamatut*

Osastav (mitmus)

*Ma lugesein neid raamatuid.
Ma ei lugenud neid
raamatuid*

Osastav (ainsus)

*Ma loen seda raamatut.
Ma ei loe seda raamatut.*

Osastav (mitmus)

*Ma loen neid raamatuid.
Ma ei loe neid raamatuid.*

Ainsus =СЕГОДНЯ

*Ma loen seda raamatut.
Ma ei loe seda raamatut.*

Mitmus=СЕГОДНЯ

*Ma loen neid raamatuid.
Ma ei loe neid raamatuid.*

**lõpetatud tegevus= täissihitis (полное
дополнение)**

Omastav (ainsus)

*Ma lugesein selle raamatu
läbi.*

Nimetav (mitmus)

Ma lugesein need raamatud

Не существует

Omastav (ainsus)

Ma loen selle raamatu läbi.

Nimetav (mitmus)

Ma loen need raamatud

Näited

- **Poiss kirjutas luuletuse.**

Полное дополнение. Действие завершенное, объект определенного количества

- **Poiss kirjutas luuletust.**

Частичное дополнение. Объект определенного количества, но действие не законченное

Poiss kirjutas luuletusi.

Частичное дополнение. Количество стихотворений неопределенное, действие или законченное или незаконченное

Näited

- *Peeter loeb raamatut.*

действие не законченное

Peeter loeb raamatuid.

действие не законченное, объект неопределенного количества.

- *Peeter luges raamatu läbi.*

Действие завершенное, объект определенного количества

- *Peeter luges raamatud läbi.*

Действие завершенное, объект неопределенного количества.

- *Peeter, loe raamat läbi!*

Повелительное наклонение-полное дополнение

- Lõpetati **vestlus** ja suleti **uks**. **Kõik raamatud** jäeti lauale.

Неопределенно-личная форма-полное дополнение.

Näited

- Mari küpsetas **koogi**.

Действие результативное, законченное и объект одно целое

- Vanaema koob Marile sünnipäevaks **sokid**.

Процесс закончиться в будущем те результативное действие и существительное «носки» -точно знаем что 2 штуки

- Mari küpsetab **kooki**.

Хотя существительное это точная величина, действие ещё не закончилось

Ma ostsin **tomateid**.

Хотя действие закончено, неизвестно сколько помидор было куплено

Õelge õige käände nimetus: omastav või osastav

- Tüdruk luges selle raamatu.
- Ema koristab tuba.
- Õde joonistas pildi valmis.
- Lapsed vaatasid saate ära.
- Poiss sõi võileiba.
- Koristaja peseb põrandat.
- Kokk keetis puljongit.
- Patsient võtab rohtu.
- Ma vaatasin nimekirja läbi.
- Tüdruk luges seda raamatut.
- Ema koristas toa ära.
- Õde joonistas pilti.
- Lapsed vaatasid saadet.
- Hommikuti süüa võileibu.
- Koristaja pesi põranda ära.
- Kokk keetis puljongi valmis.
- Patsient võttis rohu ära.
- Ma vaatasin nimekirja.

Lõpetatud tegevus

Abisõnad

Ühendverbid (составные глаголы)

- **Läbi lugema.** Ma lugesein selle raamatu läbi
- **Maha müüma.** Ma müüsin selle korteri maha.
- **Valmis tegema.** Nad tegid juba need pirukad valmis.
- **Ära sööma.** Me sõime tordi ära.
- **Ära ostma.** Kas sa ostsid piima ära?
- **Üles otsima.** Poiss otsis võtme üles.

mitmesugused määrused (обстоятельства)

- nt seisundimäärused ***katki, sassi, puruks*** või **sihti väljendavad kohamäärused** (küsimus kuhu?) nagu *tuppa, õue, bussi* jne.
- *Poiss aitas **vanakest**. (osasihitis =Os)*
- *Poiss aitas **vanakese** bussi. (täissihitis =Om)*
- *Küülik näris **diivanit**. (osasihitis =Os)*
- *Küülik näris **diivani** puruks. (täissihitis =Om)*

Nimetav on alati käskivas ja umbisikulises (v.a. eitus)

- Ava aken!
- Osta endale ülikond!
- Lõpetage vaidlus!
- Too õpik siia!
- Raamatud jäeti laudadele.

Eitavas lauses on alati osasihitis ehk osastav

- Ma ei leia **võtit**.
- Peeter ei ostnud **õunu**.
- Mari ei küpseta **kooki**.
- Ära söö **jäätist!**

sihitud verbid

- **Tegusõnu, mille tähendus ei ole suunatud ühelegi objektile nimetatakse sihituteks**
- Sihituteks verbideks on näiteks tegusõnad magama, õitsema.
- Tüdruk magas.
- **Действие происходит, но оно не является на что-либо направленным, его просто делают. К глаголу относиться только одно существительное, которое является в предложении подлежащим.**
- Tüdruk nägi und.

Sihilised verbid

- *lööma, kohtama, vaatama, tahtma, aimama, alustama, arvama, haavama, igatsema, jätma, kaotama, küsima, mäletama, huvitama, jätkama, hoidma, kandma, katma, kordama, leidma, solvama, toitma, üllatama.*
- *Ma armastan venelast.*
- *Liisa kaotas rahakoti.*
- *Õpilane austas direktorit.*

Partitiivverbid

глаголы, требующие падежа

Osastav

- Osa sihilisi verbe nõuavad alati osasihitise kasutamist. Selliseid verbe nimetatakse **partitiivverbideks**.
- Partitiivverbid on näiteks *armastama, austama, alustama, harrastama, jätkama, kallistama, kartma, meenutama, nägema, vaatama, märkama, kohtama* jt.
- Partitiivverbide puhul ei ole tegevus piiritletud ja ei jõua kindla tulemuseni.

Имеет форму da-инфинитива, который распространяет существительное

Da-infinitiivi laiendav sihitis.

Mul on soov osta ülikond.

- Meil tekkis mõte lõpetada vaidlus.

- Tal oli kavatsus kirjutada kiri.

Veel näiteid *da*-infinitiiviga

- Minu eesmärgiks on **eesti keel** hästi ära õppida. (*ära õppida* – alus)
- Mul on suur soov **eesti keel** ära õppida.
- (*ära õppida* – täiend)
- Kas koristada **toad** kohe hommikul või alles õhtul? (*koristada* – öeldis)

Kui *da*-infinitiiv on ise lauses kas **alus**, **täiend** või **öeldis**, on tema täissihitis nimetavas käändes.

Põhiarvsõnad

- alates *kahest* on tässihitiseana alati nominatiivis, osasihitis on ikka partitiivis. Sihitise peasõnaks on arvsõna, nimisõna on arvsõna laiendina alati partitiivis.

Ostsin **kaks** ajakirja.

Sõin **kümme** pannkooki.

Riina kasvatab **kolme** last.

Karl räägib **nelja** võõrkeelt.

Mari ei telli **kolme** ajalehte.

- Arvsõna *üks* käitub sihitise üldreeglite kohaselt.

Ostsin **ühe** ajakirja.

Sõin **ühe** pannkoogi.

Riina kasvatab **üht** last.

Asesõnad *mina/ma* ja *sina/sa*

Isikuliste asesõnade *mina* ~ *ma*, *sina* ~ *sa*, *meie* ~ *me*, *teie* ~ *te* ja **enesekohaste asesõnade** *enese* ~ *enda* ja *iseenese* ~ *iseenda* puhul kasutatakse nimetava käände asemel **alati osastavat käännet**

- Võta **mind** ka kaasa!
- **Sind** võetakse kaasa.

Võrrelge: Võta **kott** kaasa!

Laps võetakse kaasa.

Ma ootan **sinu/sind** ära.

Ta kutsus **minu/mind** enda sünnipäevale.

Asesõnad *meie/me* ja *teie/te* on sihitisena alati osastavas

- Võtke **meid** ka kaasa!
- Ma ootan **teid** ära.

Võrrelge: Võtke **laps** ka kaasa!

Ma ootan **sõbra** ära.

Näited

- *Peeter jäeti maha*
- *Mind/sind* (mitte: *mina/sina*) *jäeti maha.*
- *Vanemad jätsid lapsed koju*
- *Vanemad jätsid meid/teid koju.*
- *Pese kael puhtaks*
- *Pese end ~ ennast puhtaks.*
- *Pange tähele, et see ei kehti tema ~ ta, nemad ~ nad kohta:*
- *Tema jäeti maha* (mitte: *Teda jäeti maha*).

Asesõna *kõik*

- on täissihitisena ainult nominatiivis, osasihitisena ikka osastavas.
- Ma olen **kõik** unustanud.
- Ma tean **kõike**.

Sihitis on tavaliselt lause lõpuosas

- Võta **oma pliiats!**
- Võta **oma pliiatsid!**
- Lea kodus **soojad sokid.**
- Tüdruk värvis **juuksed** punaseks.
- **Külalised** paluti lauda.
- Ma lugesin **ajalehe** läbi.
- Vanaema küpsetas **suure piruka.**
- Liisa ostis **raamatu.**
- Ma joon **teed.**
- Elle armastab **kasse.**
- Ära usu **hundi juttu!**
- Piret ei õpi **prantsuse keelt.**
- Ma loen **ajalehte.** Ma loen **ajalehti.**
- **Suppi** ei sööda liiga kuumalt.

Pange sulgudes olevad sõnad nõutavasse käändesse

- 1) Vaataksin meeleldi (huvitav film)..... .
- 2) Olen lugenud (see raamat) mitu korda.
- 3) Kutsu (oma külaline) tuppa.
- 4) Meie (kauplus) suletakse õhtul kell kümme.
- 5) Ostsin endale (uus müts)
- 6) Me armastame oma (vanemad)
- 7) Ära praegu (vend) sega, ta kirjutab (kiri)
- 8) Nad meenutavad sageli (minevik)
- 9) (Poiss)..... märgati juba siis, kui ta aeda hiilis.
- 10) Ekskursioonil kohtasin (sõber)
- 11) Andke oma (etteütlused) õpetajale parandamiseks.
- 12) Pange (kõik õunad)..... lauale.
- 13) Homme lõpetame (see töö)
- 14) Arvo ei kirjutanud (see kirjand)
- 15) Talle meeldib sügiseti korjata (seened)

Kasutage täissihitist nimetavas või omastavas käändes

- 1) (Vajalik dokument) unustati lauale.
- 2) Lõpetati (vestlus)..... ja jätkati tööd.
- 3) Jätsime (vihikud ja õpikud) raamatukogusse.
- 4) Pane (käsi)..... lauale.
- 5) Sel õhtul lukustati (uks)..... varakult.
- 6) Tüdrukud lahendasid (see ülesanne) õigesti.
- 7) Mul on soov osta (üks müts)
- 8) Sõber tahab meile teha (kasulik ettepanek)
- 9) Mul tuli mõte kirjutada (luuletus)
- 10) Leidsime ise (õige lahendus)
- 11) Poiss olevat püüdnud jõest (suur haug)
- 12) Laenaksin sinult kauplusse sõitmiseks (jalgratas)

Määrake sihilised ja sihitud tegusõnad

Vihkama, tulema, olema, solvama, leiduma, tegelema
aitama, kaduma, lubama, küsima, jääma, ootama

Sihilised/partitiivverbid

- vihkama
- ootama
- solvama
- aitama
- lubama
- küsima

sihitud

- tegelema
- jääma
- kaduma
- tulema
- olema
- leiduma

Martin harrastab sporti. Ülemus solvab töötajaid. Vend aitab alati õde.

Miks siin on nimetav/omastav/osastav?

- Sa tohid nüüd **selle jäätise** ära süüa.
- Ma ei söönud **oma putru** ära.
- Vanaema korjab igal sügisel **seeni**.
- Palun pane **uks** kinni!
- Detsembris küpsetatakse paljudes peredes **piparkooke**.
- Pärast lõunavaheaega jätkasime **tööd**.
- Kui kodust välja lähed, võta **telefon** kaasa!
- Võtke **mind** ka reisile kaasa!
- Peetril avanes võimalus **uus töökoht** saada.
- Jüri tegi Marile **abieluettepaneku**.